

פרק מספר

ספרות לכיתה ז׳ – מסע ביצירות

מהדורה למורה + דפי תלמיד

יצרה: רוית ראש בן ישי

תוכן העניינים

1. מהדורה למורה: מערך שיעור, תשובות ומחוון
2. דפי תלמיד: שלושה בסירה אחת (פרק) · מומו (פרק) · כתר הדרקון (פרק) · אני דוד (פרק) · עופי חיפושית (פרק)
3. משימת סיכום וכרטיס יציאה

👩‍🏫 מהדורה למורה – פרק מספר

השאלה הגדולה: איך פרק אחד מתוך ספר יכול להזמין אותנו אל עולם שלם – ולגרום לנו לרצות לקרוא עוד?

מערך שיעור – 45 דקות

דקות	שלב	מה עושים
5	פתיחה	'חלון לספר': מציגים כריכה דמיונית ושואלים מה יש בפנים.
7	מהו פרק מספר	מצגת: 'לפני' ו'אחרי' של פרק; איך משלימים פערים.
15	קריאה	קריאה במקראה הכיתתית של פרק נבחר עם עצירות לשאלות מידע.
10	דמות במרכז	בזוגות: מפת דמות – תכונה, ראיה, ציטוט קצר.
8	השערה וכרטיס יציאה	מה יקרה בהמשך? כתיבת השערה וכרטיס יציאה.

מערך שיעור כפול – 90 דקות

דקות	שלב	מה עושים
8	פתיחה	משחק 'ניחוש הספר' לפי משפט אחד מכל פרק.
10	מאפייני פרק מספר	מצגת והשוואה לסיפור קצר.
20	קריאה בקבוצות	כל קבוצה קוראת פרק אחר במקראה הכיתתית וממלאת כרטיס פרק.
15	מפת דמויות	כל קבוצה בונה מפת דמות ומציגה לכיתה.
12	השוואה	משימת השוואה בזוגות בין שני פרקים.
15	כתיבה יצירתית	כתיבת סצנה חדשה או המשך לפרק.
10	סיכום	שיתוף רשות וכרטיס יציאה.

תשובות: שלושה בסירה אחת (פרק) – ג'רום ק' ג'רום

1. **מה מתכננים שלושת החברים בתחילת הפרק?**
   את רשימת הציוד והמצרכים להפלגה בנהר.
2. **מה מנסה הדוד פודג'ר לעשות?**
   לתלות תמונה על הקיר בחדר האורחים.
3. **איך מגיבה הדודה מריה לכל המהומה?**
   היא אומרת שבפעם הבאה שירצה לדפוק מסמר יודיע לה מראש, כדי שתוכל לנסוע לסוף שבוע אצל אמה.
4. **למה המספר נזכר בדוד פודג'ר דווקא כשהאריס מתנדב לרשימה?**
   שניהם 'לוקחים אחריות' אבל בפועל מעמיסים את כל העבודה על אחרים – ההשוואה יוצרת הומור

וביקורת עדינה.

5. **אילו אמצעים יוצרים את ההומור בפרק?**
הגזמה, שרשרת תקלות שגדלה והולכת, ניגוד בין הביטחון של הדוד לבין הכישלון, וחזרה על 'מתחילים מבראשית'.
6. **מה הפרק אומר על אנשים שבטוחים שהם 'אוהבים לעשות דברים בעצמם'?**
שלפעמים הביטחון העצמי מסתיר חוסר יכולת, ושעבודה משותפת דורשת תכנון ושיתוף אמיתי ולא רק פקודות.
7. **האם הדוד פודג'ר מצחיק או מעצבן בעיניכם? נמקו.**
תשובה אישית מנומקת – אפשר שגם וגם, ותלוי אם קוראים אותו מבחוץ או חיים איתו.
8. **האם ההומור של הפרק מתאים גם היום? הביאו דוגמה מימינו.**
תשובה מנומקת עם דוגמה עכשווית כמו הרכבת רהיט או סידור טלוויזיה.

חנ"מ: 1. תמונה · 2. בלגן גדול · 3. הוא ישב עליו · 4. לשייט בנהר

תשובות: מומו (פרק) – מיכאל אנדה

1. **איפה גרה מומו?**
בחורבות של אמפיתיאטרון עתיק בשולי העיר.
2. **מה הכישרון המיוחד של מומו?**
להקשיב – בכל תשומת הלב, בלי לשפוט ובלי לתת עצות.
3. **מה קורה בריב בין ניקולה לנינו?**
השניים מגיעים כעוסים ומאשימים זה את זה; מומו רק מקשיבה, והם מבינים בעצמם שהריב מגוחך ומשלימים.
4. **למה ההקשבה של מומו עוזרת יותר מעצה?**
כשמישהו מקשיב באמת, האדם המדבר שומע את עצמו, מסדר את מחשבותיו ומוצא בעצמו את הפתרון.
5. **מדוע המספר מונה קודם את כל מה שמומו לא יודעת לעשות?**
כדי להפתיע ולהדגיש שהכישרון שלה נראה 'רגיל' אבל הוא נדיר וחשוב מכולם; זו בניית מתח רטורית.
6. **מה הקשר בין ההקשבה של מומו לבין 'גונבי הזמן' בהמשך הספר?**
הקשבה דורשת זמן פנוי וסבלנות – בדיוק מה שגונבי הזמן גוזלים מהאנשים.
7. **האם לדעתכם הקשבה היא כישרון או מיומנות שאפשר ללמוד? נמקו.**
תשובה מנומקת: אפשר לטעון שגם וגם, ולהציע דרכים לתרגל הקשבה.
8. **האם בעולם של היום קשה יותר להקשיב? הסבירו.**
תשובה אישית מנומקת – הסחות דעת, קצב מהיר, מול הזדמנויות חדשות לקשר.

חנ"מ: 1. להקשיב · 2. במבנה עתיק בשולי העיר · 3. הם משלימים · 4. גם לחיות ולגשם

תשובות: כתר הדרקון (פרק) – אורי אורלב

1. **מה מפתיע את מלך המערב כשהוא רואה את מאילילה?**
שהיא מחייכת – זה החיוך הראשון שהוא רואה בחייו, כי בממלכתו חיוך אסור.
2. **מה קורה למשרתות ולשומרים בחווה?**
הם מתחילים לריב מי יזכה לשרת אותה, לשמור עליה ולראות את חיוכה.

3. **מה מגלה המלך בספרים העתיקים במגדל?**
שפעם הממלכה הייתה אחרת, ושאת הטוב והחיבה אי אפשר לעקור מלב האנשים – רק להשכיח אותם.
4. **למה ממלכת המערב אוסרת על מילים כמו 'חבר' ו'ידידות'?**
כי שליטים שרוצים לשלוט בפחד חוששים מקשרים של אהבה ואמון; מי שמכיר את הטוב מתגעגע אליו ומוכן למרוד.
5. **מה כוחה של מאיילה, אף שהיא שבויה וחלשה?**
כוחה הוא החסד: חיוך, עדינות ונתינה. בלי כלי נשק היא משנה את הלבבות סביבה.
6. **מה פירוש המשפט שאת הטוב 'אפשר רק להשכיח'?**
שהטוב הוא חלק מטבע האדם; אפשר להסתיר אותו זמן מה, אבל ברגע שנזכרים בו הוא חוזר בעוצמה ואי אפשר לעצור אותו.
7. **האם חיוך ומילה טובה באמת יכולים לשנות מציאות? הביאו דוגמה.**
תשובה אישית מנומקת עם דוגמה מהחיים או מספרים אחרים.
8. **מה דעתכם על הבחירה להציג את הטוב והרע כשתי ארצות נפרדות?**
תשובה מנומקת: זה מבהיר את המסר כמו באגדה, אבל במציאות טוב ורע מעורבים בכל אדם – והמלך עצמו מוכיח שאפשר להשתנות.

חנ"מ: 1. לחייך · 2. רוצים להיות ליד הנסיכה · 3. שפעם היה טוב בממלכה · 4. מאיילה

תשובות: אני דוד (פרק) – אן הולם

1. **מה ביקש דוד מכל הלב?**
חירות וארץ שבה יוכל לחיות בבטחה.
2. **איך עוזר דוד לזוג האמריקני?**
הוא לוקח את המכל שלהם, הולך לכפר ומביא להם דלק.
3. **מה דוד קונה בכסף שקיבל?**
כיכר לחם, סבון, מסרק, מספריים, מחברת ועיפרון, וגם חתיכת גבינה.
4. **למה מסרב דוד לקחת כסף מהאמריקני, אף שהוא רעב?**
כי האישה העליבה אותו והוא לא רצה להרוויח מאדם שלא כיבד אותו; הסירוב נתן לו תחושת חירות וכבוד עצמי.
5. **למה דוד מתלבט כל כך בקניות?**
כל חייו לא היה לו כלום; הוא חושש להיות חמדן ומנסה לבחור לפי מה שחשוב באמת, כמו שלימד אותו יוהנס.
6. **מה מסמלים המחברת והעיפרון?**
את הרצון ללמוד, להתפתח ולבנות לעצמו עתיד וזהות – לא רק לשרוד.
7. **האם דוד צדק כשסירב לכסף? נמקו משני צדדים.**
תשובה מנומקת: כבוד עצמי מול צורך מעשי; אפשר להעריך את שני השיקולים.
8. **מה דעתכם על הרעיון של יוהנס ש'הדברים שיש לך חשובים רק אם אתה חושב שהם חשובים'?**
תשובה אישית מנומקת על הכרת תודה, צרכים ורצונות.

חנ"מ: 1. מביא דלק · 2. כי העליבו אותו · 3. מחברת ועיפרון · 4. חירות ובית בטוח

תשובות: עופי חיפושית (פרק) – כריסטינה נסטלינגר

1. **איפה ישנה המשפחה בלילה הזה?**
   במרתף של הווילה.
2. **ממה מפחדת הילדגרד?**
   מעכברים.
3. **מה מחזיקה הילדגרד ביד?**
   גוף של בובת בד ורודה בלי ראש, שאמה תפרה בשבילה.
4. **למה הבובה נשארה בלי ראש, ולמה הילדגרד רוצה להשאיר אותה כך?**
   האם הפסיקה לתפור כשהגיעה הידיעה על מות האב. הבובה הלא-גמורה היא זיכרון של האב ושל הרגע ההוא, ולכן הילדגרד לא רוצה לשנות אותה.
5. **מדוע הילדגרד אומרת שהיא מפחדת מעכברים ולא מהמלחמה?**
   קל יותר לדבר על פחד קטן ומוחשי מאשר על פחד גדול ומאיים; העכברים 'מחליפים' את הפחד העמוק.
6. **מה משתנה ביחסים בין שתי הילדות בלילה הזה?**
   מזרות וריחוק הן עוברות לקרבה: חולקות פחדים, שוכבות יחד ומחממות זו את זו.
7. **איך מצליחה הסופרת לתאר תקופה קשה בלי תיאורים מפחידים?**
   תשובה מנומקת: דרך עיניה של ילדה, פרטים יומיומיים (מזרנים, נר, בובה) ורגשות – ולא דרך הקרבות.
8. **מה הפרק מלמד על הכוח של חברות בזמן פחד?**
   תשובה אישית מנומקת – גם מילה פשוטה או נוכחות יכולות להרגיע.

חנ"מ: 1. במרתף · 2. מעכברים · 3. ראש · 4. הילדות שוכבות יחד ומתחממות

מחוון משימת הסיכום

קריטריון	נקודות
אפיון הדמות עם ראיות מהפרק	25
ניתוח אמצעי ספרותי	25
השערה מנומקת על המשך הספר	20
יצירתיות וכוח שכנוע	20
לשון ובהירות	10
סה"כ	**100**

שלושה בסירה אחת (פרק)

ג׳רום ק׳ ג׳רום · פרק מספר

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

🪝 **לפני הקריאה:** ספרו (מי שרוצה) על פעם שמשימה קטנה בבית הפכה לבלגן ענק. מי 'ניהל' את הבלגן?

חלק א׳ – מבינים את היצירה (מידע)

קראו את היצירה (במקראה הכיתתית או באתר) וענו.

1. מה מתכננים שלושת החברים בתחילת הפרק?

2. מה מנסה הדוד פודג׳ר לעשות?

3. איך מגיבה הדודה מריה לכל המהומה?

חלק ב׳ – מפרשים (פרשנות וכלים ספרותיים)

1. למה המספר נזכר בדוד פודג׳ר דווקא כשהאריס מתנדב לרשימה?

2 אילו אמצעים יוצרים את ההומור בפרק?

3 מה הפרק אומר על אנשים שבטוחים שהם 'אוהבים לעשות דברים בעצמם'?

🔧 **כלים ספרותיים:** סמנו את הכלים שמצאתם ביצירה:

- ◯ מספר
- ◯ חזרות
- ◯ דמות
- ◯ אירוניה

חלק ג' – מעריכים וכותבים

1 האם הדוד פודג'ר מצחיק או מעצבן בעיניכם? נמקו.

2 האם ההומור של הפרק מתאים גם היום? הביאו דוגמה מימינו.

✍️ **משימת כתיבה:** כתבו סצנה קומית משלכם: 'הדוד/ה פודג'ר מרכיב/ה ארון'. השתמשו בשרשרת תקלות ובהגזמה.

מומו (פרק)

מיכאל אנדה · פרק מספר

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

🪝 **לפני הקריאה:** מתי הרגשתם שמישהו באמת הקשיב לכם? מה הוא עשה (או לא עשה) שגרם לכם להרגיש כך?

חלק א׳ – מבינים את היצירה (מידע)

קראו את היצירה (במקראה הכיתתית או באתר) וענו.

1. איפה גרה מומו?

2. מה הכישרון המיוחד של מומו?

3. מה קורה בריב בין ניקולה לנינו?

חלק ב׳ – מפרשים (פרשנות וכלים ספרותיים)

1. למה ההקשבה של מומו עוזרת יותר מעצה?

2 מדוע המספר מונה קודם את כל מה שמומו לא יודעת לעשות?

3 מה הקשר בין ההקשבה של מומו לבין 'גונבי הזמן' בהמשך הספר?

🔧 **כלים ספרותיים:** סמנו את הכלים שמצאתם ביצירה:

- ◯ מספר
- ◯ חזרות
- ◯ דימוי
- ◯ דמות

חלק ג' – מעריכים וכותבים

1 האם לדעתכם הקשבה היא כישרון או מיומנות שאפשר ללמוד? נמקו.

2 האם בעולם של היום קשה יותר להקשיב? הסבירו.

✍️ **משימת כתיבה:** כתבו סצנה שבה מישהו בא לספר למומו על בעיה. תארו רק את דברי הדובר ואת השתיקה של מומו – ואיך הדובר מוצא פתרון לבד.

כתר הדרקון (פרק)

אורי אורלב · פרק מספר

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

🪝 **לפני הקריאה:** דמיינו ממלכה שבה אסור לחייך ואסור לומר 'תודה' או 'חבר'. איך הייתם מרגישים שם? מה היה קורה אם מישהו היה מחייך פתאום?

חלק א׳ – מבינים את היצירה (מידע)

קראו את היצירה (במקראה הכיתתית או באתר) וענו.

1. מה מפתיע את מלך המערב כשהוא רואה את מאילילה?

2. מה קורה למשרתות ולשומרים בחווה?

3. מה מגלה המלך בספרים העתיקים במגדל?

חלק ב׳ – מפרשים (פרשנות וכלים ספרותיים)

1. למה ממלכת המערב אוסרת על מילים כמו 'חבר' ו'ידידות'?

2 מה כוחה של מאילילה, אף שהיא שבויה וחלשה?

3 מה פירוש המשפט שאת הטוב 'אפשר רק להשכיח'?

🔧 **כלים ספרותיים:** סמנו את הכלים שמצאתם ביצירה:

- ◯ ניגוד
- ◯ אירוניה
- ◯ סמל
- ◯ דמות

חלק ג' – מעריכים וכותבים

1 האם חיוך ומילה טובה באמת יכולים לשנות מציאות? הביאו דוגמה.

2 מה דעתכם על הבחירה להציג את הטוב והרע כשתי ארצות נפרדות?

✍️ **משימת כתיבה:** כתבו 'חוברת סודית' קצרה מממלכת המערב: סיפור קצר שבו מישהו משתמש לראשונה ב'מילה אסורה' טובה.

אני דוד (פרק)

אן הולם · פרק מספר

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

🪝 **לפני הקריאה:** אם הייתם מקבלים סכום כסף קטן ראשון בחייכם, מה הייתם קונים קודם? מה הכי חשוב?

חלק א׳ – מבינים את היצירה (מידע)

קראו את היצירה (במקראה הכיתתית או באתר) וענו.

1 מה ביקש דוד מכל הלב?

2 איך עוזר דוד לזוג האמריקני?

3 מה דוד קונה בכסף שקיבל?

חלק ב׳ – מפרשים (פרשנות וכלים ספרותיים)

1 למה מסרב דוד לקחת כסף מהאמריקני, אף שהוא רעב?

2 למה דוד מתלבט כל כך בקניות?

3 מה מסמלים המחברת והעיפרון?

🔧 **כלים ספרותיים:** סמנו את הכלים שמצאתם ביצירה:

- ◯ נקודת תצפית
- ◯ דמות
- ◯ ניגוד
- ◯ סמל

חלק ג' – מעריכים וכותבים

1 האם דוד צדק כשסירב לכסף? נמקו משני צדדים.

2 מה דעתכם על הרעיון של יוהנס ש'הדברים שיש לך חשובים רק אם אתה חושב שהם חשובים'?

✍️ **משימת כתיבה:** כתבו את העמוד הראשון שדוד כותב במחברת החדשה שלו.

עופי חיפושית (פרק)

כריסטינה נסטלינגר · פרק מספר

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

🪝 **לפני הקריאה:** נזכרו (בשקט, לעצמכם) בלילה שבו פחדתם ממשהו. מה או מי עזר לכם להירגע?

חלק א׳ – מבינים את היצירה (מידע)

קראו את היצירה (במקראה הכיתתית או באתר) וענו.

1. איפה ישנה המשפחה בלילה הזה?

2. ממה מפחדת הילדגרד?

3. מה מחזיקה הילדגרד ביד?

חלק ב׳ – מפרשים (פרשנות וכלים ספרותיים)

1. למה הבובה נשארה בלי ראש, ולמה הילדגרד רוצה להשאיר אותה כך?

2 מדוע הילדגרד אומרת שהיא מפחדת מעכברים ולא מהמלחמה?

3 מה משתנה ביחסים בין שתי הילדות בלילה הזה?

🔧 **כלים ספרותיים:** סמנו את הכלים שמצאתם ביצירה:

- ◯ מספר
- ◯ סמל
- ◯ ניגוד
- ◯ דימוי

חלק ג' – מעריכים וכותבים

1 איך מצליחה הסופרת לתאר תקופה קשה בלי תיאורים מפחידים?

2 מה הפרק מלמד על הכוח של חברות בזמן פחד?

✍️ **משימת כתיבה:** כתבו את אותו לילה מנקודת המבט של הילדגרד. מה היא חשבה על המספרת?

🏆 משימת סיכום

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

בחרו פרק אחד מהיחידה והכינו 'הזמנה לספר': כרזה, סרטון קצר או מכתב לחבר/ה שמשכנעים לקרוא את הספר כולו. כללו: תיאור הדמות המרכזית ותכונותיה עם ראיה מהפרק, ניתוח אמצעי ספרותי אחד, השערה מנומקת מה יקרה בהמשך הספר, ושאלה פתוחה שתסקרן את הקורא. אפשר לעבוד לבד או בזוגות.

✂️ כרטיס יציאה

1. איזה ספר מתוך היחידה הייתם רוצים לקרוא כולו, ולמה?

_____

2. תכונה אחת של דמות שפגשתם היום, וראיה לכך.

_____

3. מה לדעתכם יקרה בפרק הבא?

_____